

Kommunstyrelsen

Information om utredningen om förslag till naturreservat vid Lillsjön-Örnässjön i Upplands-Bro kommun och om det fortsatta arbetet

Utredningen för kännedom

Utredningen ”Förslag till kommunalt naturreservat för Lillsjön-Örnässjön” (daterad 2013-12-19, reviderad 2014-04-15) är klar.

Syftet med presentationen på kommunstyrelsens möte den 27 maj

Syftet är att presentera följande:

- Resultatet av reservatsutredningen helt kort. Hela utredningen finns under länken ovan.
- Hur vi planerar att driva reservatsprocessen vidare och ta fram ett förslag till reservatsbeslut (remisshandling).

Avgränsningen av området

Vid informationen till kommunstyrelsen den 23 april i år lyftes ett antal frågor, bl.a. kring avgränsningen av området. I denna PM redovisas därför grunden för dels avgränsningen av utredningsområdet, dels avgränsningen av förslaget till naturreservat.

En intern arbetsgrupp med representanter från Tekniska avdelningen, Plan- och exploateringsavdelningen, Bygg- och miljöavdelningen, Kultur- och fritidsavdelningen samt Utbildningskontoret ställer sig bakom detta förslag.

Avgränsningen av utredningsområdet

Nedan presenteras avgränsningen av utredningsområdet, vilket inte ska blandas ihop med förslag till gräns för naturreservatsområdet.

Utredningsområdet utgörs huvudsakligen av det område som redovisas i Kommunens ÖP 2010 som förslag till naturreservat. Avgränsningen av utredningsområdet i ÖPn är dock schematisk.

Inför utredningen av naturreservatet fanns därför behov av att precisera avgränsningen av utredningsområdet. Grunden för denna avgränsning var just friluftslivets intressen i området med hänsyn till redovisningen av tätortsnära naturområde i nämnda ÖP samt redovisningen i ÖPn av vikten av den ”gröna kopplingen” mellan Örnäs och området nordväst därom mot Lejongdalsjön.

Slutsats: Den preciserade avgränsningen av utredningsområdet som gjorts till grund för reservatsutredningen bygger på ambitionerna i kommunens ÖP 2010.

Nämnda precisering av utredningsområdet innebär såväl minskning som utökning enligt nedan.

- Jordbruksområdet med befintlig bebyggelse på Örnäs samt Örnäs herrgård och stall har undantagits från reservatsutredningen p.g.a. att

denna del bedöms ha begränsade värden för friluftslivet och naturvärden.

- Jordbruksmarken och de skogsområden som ligger mellan den enskilda vägen och E18 ca 250 meter väster om Örnäs stall har tagits med i utredningsområdet på grund av dels områdets höga upplevelsevärden knutna till landskapsbilden och den levande landsbygden, dels de biologiska värdena knutna till skogsbestånden. Området berörs också av nämnda ”gröna koppling” som redovisas i ÖPn.
- Utredningsområdet utökades i sydväst på kommunens mark fram till gamla Enköpingsvägen p.g.a. framför allt redovisningen av tätortsnära natur i ÖPn samt tillgängligheten till området från Enköpingsvägen. Området bedömdes också ha naturvårdsvärden.

Utredningens förslag till gräns för ett naturreservat

Reservatsutredningen har visat att hela utredningsområdet har sådana kvaliteter att det finns skäl att avsätta det som naturreservat för rekreation och friluftsliv. Kriterierna för detta är följande:

- **Höga friluftsliv- och rekreationsvärden för kommuninvånarna** och främst för Kungsängenborna p.g.a. det **tätortsnära** läget.
- Det finns **en utbyggd infrastruktur** för rekreation och friluftsliv; parkeringsplatser, friluftsbad, motionsspår, strövstigar, Frisbeebana, sportfiske för allmänheten, Lillsjötoppen m.m.
- Området är **lättillgängligt** för allmänheten och kommunens förskolor och skolor.
- Området utgör en av kommunens **värdekärnor för rekreation och friluftsliv i den gröna kilen ”Görvälnkilen”**. Sjöarna, stränderna, ofta bergbundna med fina utsikter över sjöarna, bär- och svamprika skogar, hassellundar och ädellövskogar, åker- och betesmarker med hästar, allt detta bidrar till att området utgör värdekärna.
- Delar av området har dessutom höga **biologiska värden** knutna till framför allt Lillsjön, de hassel- och ädellövriska skogarna, de betade skogarna, beteshagarna och de gamla barrskogarna med åldriga tallar. Miljö kvalitetsmål som berörs är Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap och ett Rikt växt- och djurliv.
- Behovet av **fler samt gröna entréer** till området motiverar att reservatsgränsen går fram till angränsande vägar med bilparkering och busshållplatser. Arbetsgruppen föreslår dock att den gröna entrén vid Granhammarsvägen begränsas i förhållande till utredningsområdet.
- Trycket på delar av området från olika kategorier av besökare/nyttjare är idag stort. Konflikter mellan t.ex. ridning och annat rörligt friluftsliv har kommit fram under utredningens gång. Markslitaget utmed framför allt Lillsjön är omfattande varför det finns ett stort behov av att sprida rekreations- och friluftsutnyttjandet också till andra delar av området. Det kan ske t.ex. genom att som ovan nämnts ordna flera entréer till området men också genom ytterligare kanalisering av strövande, ridning, etc. Trycket på området lär dessutom öka när angränsande fastställda detaljplaner är genomförda.

Kommentar: I regeringens proposition 2009/10:238 ”Framtidens friluftsliv” uttalar regeringen i avsnittet 4.6 Tätortsnära natur (sidan 30) som sin bedömning bl.a.: ”Den tätortsnära naturen är särskilt viktig för friluftslivet för den stora andel av befolkningen som bor i tätorter. Kommunerna bör särskilt verka för att tillgodose behovet av tätortsnära natur i den kommunala planeringen. Det är viktigt att kommunerna behandlar bevarande av tillgång till tätortsnära natur i den kommunala översiktsplaneringen, särskilt i tätorter där konkurrensen om mark är hög...”

I propositionen (sid. 41) framhålls också skolans betydelse för friluftslivet. Regeringen uttalar som sin bedömning ”Barn och ungdomar bör inom förskolan och skolan ges goda möjligheter att vistas utomhus så att de får naturupplevelser och kunskaper om naturen och värdet av att utöva friluftsliv. Förskolan och skolan kan ha stor betydelse för att öka intresset för och kunskapen kring friluftsliv och natur”.

Vidare framhåller regeringen som sin bedömning (sidan 46): ”Friluftslivet bidrar till såväl fysisk aktivitet som upplevelser och återhämtning och är därmed av stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Friluftslivets positiva hälsoeffekter har stor betydelse för såväl den enskilda människan som samhället i stort”.

Den planerade reservatsprocessen

Dialog har under reservatsutredningen skett med närmast berörda markägare och intresseorganisationer, verksamma i området samt med kommunens skolchefer och rektorer. Av den anledningen vill vi nu för kännedom sända ut reservatsutredningen till dem som vi tidigare haft kontakt med. I ett missiv kommer vi att klargöra att en intern arbetsgrupp inom kommunen står bakom utredningen och att den kommer att ligga till grund för att nu gå vidare i processen enligt nedan.

Kommunen har sökt och fått statligt bidrag till ”Lokala naturvårdsprojekt” – s.k. LONA-bidrag för att gå vidare i reservatsprocessen. Det arbetet påbörjas nu och inleds bl.a. med att ta fram en remisshandling med förslag till beslut om bildande av naturreservat med föreskrifter och skötselplan. Det arbetet omfattar dialog med markägare, inmätning och utstakning av föreslagen reservatsgräns i terrängen, beställning av värdering för att få en bild av kostnaden för markåtkomsten, upprätta ansökan om statligt bidrag från Naturvårdsverket till markåtkomsten, förhandla med berörda markägare, remisshantering av förslaget, sammanställning av remissvar och så småningom beslut i fullmäktige om en reservatsbildning.

Det är nu under denna process och i den fortsatta dialogen med berörda markägare och andra sakägare samt intresseorganisationer som ett slutligt förslag till gräns för ett naturreservat kan tas fram. Reservatsutredningens förslag utgör ett värdefullt underlag i den dialogen.

På nästa sida redovisas en tabell med reservatsprocessens olika steg, bl.a. i vilka skeden politiken kommer in och får information eller tar beslut. Det är knappast möjligt att nu ange en tidplan för hela processen eftersom vi i dagsläget inte har tidsmässig rådighet över processens alla delar. Därför måste tidsplanen löpande justeras. Målet är dock att vi ska ha kommit långt i arbetet innan årets slut.

Ettap 2 - Den formella processen att bilda naturreservatet	2014-?
LONA-bidrag beviljat av Länsstyrelsen för etapp 2 – till processen att bilda naturreservat	2014, 28 mars
Information till Ks: Om resultatet av reservatsutredningen (etapp 1) samt erhållet LONA-bidrag till etapp 2 och vad etapp 2 innebär	2014, 23 april och 27 maj
Dialog med berörda markägare och organisationer: Reservatsutredningen sänds till de markägare och organisationer som vi haft dialog med under utredningen (etapp 1). PM med information om den fortsatta processen med bildande av ett naturreservat och tidplanen för detta arbete sänds också ut.	2014 maj-juni
Utarbeta förslag till beslut om naturreservat med föreskrifter och skötselplan och med reservatsutredningens förslag som underlag samt tjänsteskrivelse	2014 juni-aug
Inmätning och utstakning av föreslagen reservatsgräns samt sakägarutredning. Kommunen beställer hos LM	2014 hösten ?
Ansöka om statsbidrag (markåtkomstbidrag) via Länsstyrelsen till Naturvårdsverket för ersättning till markägare (köp, intrång)	2014, juni- aug
Värdering och förhandling om ersättning till markägare: I normalfallet bör överenskommelse träffas/beslut tas om ersättning (köp, ersättningsmark, intrångsersättning) senast i samband med formellt beslut om bildande av naturreservat. Utgår statligt markåtkomstbidrag till ersättningen ställer staten upp med värderare och förhandlare. Berörd markägare bör ha godkänt en reservatsgräns när förhandlingen startar.	2014 hösten?
Politiskt beslut i Ks om att förslaget får sändas ut på "samråd".	2014 ?
Föreläggande till markägare och innehavare av särskild rätt att yttra sig över förslaget. Myndighetssamråd med Lst, SKS, andra kommunala nämnder m.fl. Remiss till organisationer	2014 ?
Förslaget till beslut och skötselplan ses över m.h.t. inkomna synpunkter. "Samrådsredogörelse".	2014 ?
Politiskt beslut i Kf om bildande av naturreservat	2014 - 2015 ?
Underrättelse om beslut, administrera eventuellt överklagande, Beslutet vinner laga kraft	

TILLVÄXTKONTORET

Marianne Hagman
Tillväxtschef

David Lanthén
Plan- och exploateringschef